

Konferens om undervisning och examination på Karlstads universitet 15 september 2016

Tore Nilsson, Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet

Abstract

Flippad högskoleutbildning? Blended learning i campusförlagda professionsutbildningar

Ett av professionsutbildningarnas stora dilemma är att minska gapet mellan teori och praktik, eller annorlunda uttryckt, att få teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter att kommunicera med varandra under utbildningens olika faser med målet att de två komponenterna ska bilda en syntetiserad helhet hos studenterna. I mitt föredrag kommer jag att diskutera hur olika aspekter av IT och blended learning kan användas för att dels stärka studenternas förutsättningar för inläring, dels stärka möjligheterna koppla ihop teori och praktik. Jag kommer att använda mig av lärarutbildningarna som åskådningsexempel, men principerna är tillämpliga inom alla utbildningar. Inom just lärarutbildningen är tillägnandet av ett fördjupat ämnesdidaktiskt förhållningssätt ett exempel på en sådan utmaning, en process som är nödvändig för att lärarstudenterna ska kunna ta de första stegen mot en kontinuerlig professionsutveckling i sitt kommande yrke.

Campusförlagda universitetsutbildningar i Sverige har av tradition ett förhållandevis lågt inslag av pedagogiskt motiverad IT-användning. IT används företrädesvis för studieadministrativ dokumentation och för studenternas skriftliga inlämnings- eller examinationsuppgifter. Genom att kombinera Deci & Ryans Self Determination Theory med teorier om kognitiv belastning (t ex Clark et al) och Puenteduras SAMR-modell diskuterar jag ett alternativt upplägg av den inledande kursen i språkdidaktik för blivande lärare i engelska och moderna språk inom ramen för Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).

Den kurs jag använder som åskådningsexempel innehåller tre IT-baserade komponenter: inspelade föreläsningar, interaktiv reflektionslogg och inspelad återkoppling. Jag diskuterar de överväganden som ligger till grund för kursens utformning utifrån de möjligheter och utmaningar som användningen av informationsteknologi kan medföra. Jag belyser hur studenterna använder sig av dessa tre komponenter som tillsammans resulterar i fördjupade seminariediskussioner, tydliga tecken på djupinläring av centrala och komplexa begrepp, samt ökad förståelse för teorins och praktikens och tillämpningens ömsesidiga beroende av varandra. Det exempel jag diskuterar utgår från ämneslärarutbildning i språk men frågorna är centrala för all högskoleutbildning, oavsett utbildningstyp (utbildning mot professionsexamen eller mot generell examen).

Jag hämtar mina grundläggande teoretiska perspektiv från två olika håll: motivationsteori i form av Deci och Ryans (1985) Self Determination Theory (SDT), samt teorier om kognitiv belastning (t ex Clark et al. 2005). SDT sätter i korthet upp tre

typer av behov som behöver tillfredsställas för att inläring ska ske på ett effektivt sätt: behov av kompetens, autonomi och tillhörighet. Våra studenter behöver uppleva att de har de nödvändiga kompetensmässiga och andra förutsättningar som behövs för att bearbeta och tillgodogöra sig för dem ny kunskap; vidare behöver de uppleva att de har ett visst mått av kontroll över sin inläring; slutligen behöver de också uppleva en känsla av social samhörighet med relevanta sociala sammanhang. Genom att tillfredsställa dessa behov ökar studentens inre motivation (*intrinsic motivation*) och motivation att studera som beror på mer yttre faktorer (*extrinsic motivation*) kommer att spela mindre roll.

Kognitiv belastning i form av Clark et al's Cognitive Load Theory (CLT) utgår från att belastningen av och relationen mellan arbetsminne och långtidsminne kan påverkas genom att inlärningsförutsättningarna i olika pedagogiska situationer förändras. Clark et al. talar om tre huvudsakliga typer av faktorer eller belastningar: inneboende (*intrinsic*), tillkommande (*extraneous*), respektive tillhörande (*germane*). Inneboende faktorer är sådana som är oupplösligt förknippade med till exempel ett begrepp eller ett fenomen; tillkommande faktorer är sådana som försvårar inläring; tillhörande faktorer, slutligen, hjälper studenten att skapa kognitiva strukturer som leder till inläring.

Ruben Puenteduras SAMR-modell (2010; 2012) för hur IT kan användas i pedagogiska sammanhang utgör den tredje komponenten i den teoretiska bakgrunden. SAMR står för *Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition* och utgör ett verktyg för att analysera i vilken grad IT används som ren ersättning för analoga processer, sådant som är fullt möjligt att göra utan IT, eller som modifiering av existerande pedagogiska processer där IT-komponenter förenklar eller förbättrar resultaten. På dessa två nedersta "steg" i modellen sker ingen egentlig pedagogisk utveckling genom IT-användningen. Den kommer först i de två övre stegen, modification, där de pedagogiska processerna blir mer drivna av IT-komponenter, och slutligen, genom redefinition, där IT-komponenter används för pedagogiska ändamål och på ett sådant sätt som inte alls är möjligt med analoga verktyg.